

DOI <https://doi.org/10.32689/2617-2224-2019-16-1-95-109>

UDC: 35.01; 23.04.44

Марушева Олександра Анатоліївна,
кандидат юридичних наук, доцент кафедри публічного адміністрування, здобувач наукового ступеня доктора наук з державного управління, Міжрегіональна Академія управління персоналом, 02093; м. Київ, вул. Бориспільська, 26-В, тел.: +38 (067) 895 94 85, e-mail: marusheva.o@gmail.com

ORCID: 0000-0001-9126-4674

Марушева Александра Анатольевна,
кандидат юридических наук, доцент кафедры публичного администрирования, соискатель научной степени доктора наук по государственному управлению, Межрегиональная Академия управления персоналом; 02093; г. Киев, ул. Бориспольская, 26-В, тел.: +38 (067) 895 94 85, e-mail: marusheva.o@gmail.com

ORCID: 0000-0001-9126-4674

Marusheva Oleksandra Anatoliivna,
PhD in Law, Associate Professor of the Department of Public Administration, Doctoral Research Scholar of the Department of Public Administration, Interregional Academy of Personnel Management, 02093 Kyiv, Str. Boruspilska, 26-V, tel.: +38 (067) 895 94 85, e-mail: marusheva.o@gmail.com

ORCID: 0000-0001-9126-4674

Прав Юрій Григорович,
кандидат економічних наук, доцент кафедри публічного адміністрування, здобувач наукового ступеня доктора наук з державного управління, Міжрегіональна Академія управління персоналом, 04071, м. Київ, вул. Почайнинська, 25/49, тел.: +38 (067) 273 95 33, e-mail: vsegda_prav@ukr.net

ORCID: 0000-0003-0701-9479

Прав Юрий Григорьевич,
кандидат экономических наук, доцент кафедры публичного администрирования, соискатель научной степени доктора наук по государственному управлению, Межрегиональная Академия управления персоналом, 04071, г. Киев, ул. Почайнинская, 25/49, тел.: +38 (067) 273 95 33, e-mail: vsegda_prav@ukr.net

ORCID: 0000-0003-0701-9479

Prav Yurii Grigorovich,

Ph.D. in Economics, Associate Professor of the Public Administration Department, Doctoral Research Scholar of the Department of Public Administration, Interregional Academy of Personnel Management, 04071, Kyiv, Str. Pochainynska, 25/49, tel.: +38 (067) 273 95 33, e-mail: vseгда_prav@ukr.net

ORCID: 0000-0003-0701-9479

Барзилович Дмитро Владиславович,

Президент Всеукраїнської громадської організації “Асоціація експертів будівельної галузі”, Всеукраїнська громадська організація “Асоціація експертів будівельної галузі”, 04050, м. Київ, вул. Вільгельма Котарбинського, 10, тел.: +38 (097) 255 43 54, e-mail: akela16@ukr.net

ORCID: 0000-0001-5981-6803

Барзилович Дмитрий Владиславович,

Президент Всеукраинской общественной организации “Ассоциация экспертов строительной отрасли”, Всеукраинская общественная организация “Ассоциация экспертов строительной отрасли”, 04050, Киев, вул. Вильгельма Котарбинского, 10, тел.: +38 (097) 255 43 54, e-mail: akela16@ukr.net

ORCID: 0000-0001-5981-6803

Barzylovich Dmitry Vladyslavovych,

President of the Ukrainian Public Organization “Association of Building Industry Experts”, Ukrainian Public Organization “Association of Building Industry Experts”, 04071, Kyiv, Str. Wilhelma Kotarbinskoho, 10, tel.: +38 (097) 255 43 54, e-mail: akela16@ukr.net

ORCID: 0000-0001-5981-6803

СУЧАСНІ КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН У БУДІВНИЦТВІ

Анотація. Визначено та проаналізовано сучасні підходи до державного регулювання будівельної галузі, що дає змогу виявити основні тенденції розвитку системи державного регулювання галузі, сформувані пріоритетні напрями сучасної економічної політики держави у цій сфері. Розглянуто механізми державного регулювання соціально-економічних відносин у будівництві, що характеризуються стратегічним та тактичним плануванням,

а також своєчасним моніторингом. Визначено підходи до регулювання соціально-економічних відносин у будівництві: дерегуляція підприємницької діяльності, децентралізація управління будівництвом, регіональний розвиток та розвиток місцевих громад, перехід від функціонального до проектного управління, управління проектами на принципах ризик-менеджменту тощо. Застосування підходу дерегуляції сприятиме створенню жорсткого конкурентного середовища у будівництві. Результатом процесу децентралізації є можливість громад самостійно розпоряджатися ресурсами, що сприятиме реалізації громадами спільних проектів будівництва та покращенню інфраструктури. В рамках регіонального розвитку та розвитку місцевих громад спостерігається розвиток житлового забезпечення на регіональному та місцевому рівнях, як результат розвитку житлового будівництва. Визначено, що впровадження проектно-орієнтованого підходу до управління є актуальним питанням. Застосування ж системного підходу до виявлення причин виникнення ризиків та вибір оптимальних методів їх оцінювання сприятиме забезпеченню ефективнішого управління проектами в будівельній галузі.

Таким чином, на сьогодні зростає необхідність у системному застосуванні сучасних підходів до регулювання соціально-економічних відносин у будівництві та своєчасному моніторингу будівельної галузі, що надасть змогу обрати основні напрями її подальшої модернізації.

Ключові слова: державне регулювання, соціально-економічні відносини, концептуальні підходи, механізм, будівництво, розвиток будівельної галузі.

СОВРЕМЕННЫЕ КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ПОДХОДЫ К ГОСУДАРСТВЕННОМУ РЕГУЛИРОВАНИЮ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ ОТНОШЕНИЙ В СТРОИТЕЛЬСТВЕ

Аннотация. Определены и проанализированы современные подходы к государственному регулированию строительной отрасли, что позволяет выявить основные тенденции развития системы государственного регулирования отрасли, сформировать приоритетные направления современной экономической политики государства. Рассмотрены механизмы государственного регулирования социально-экономических отношений в строительстве, которые характеризуются стратегическим и тактическим планированием, своевременным мониторингом. Определены подходы к регулированию социально-экономических отношений в строительстве: дерегуляция предпринимательской деятельности, децентрализация управления строительством, региональное развитие и развитие местных общин, переход от функционального к проектному управлению, управлению проектами на принципах риск-менеджмента и т. д. Применение подхода дерегуляции способствует созданию жесткой конкурентной среды в строительстве. Результатом процесса децентрализации является возможность общин самостоятельно распоряжаться ресурсами, что способствует реали-

зации совместных проектов строительства, улучшению инфраструктуры. В рамках регионального развития и развития местных общин наблюдается развитие жилищного обеспечения на региональном и местном уровнях, как результат роста жилищного строительства. Внедрение проектно-ориентированного подхода к управлению является актуальным. Системный подход к выявлению причин возникновения рисков и выбор оптимальных методов их оценки позволит обеспечить эффективное управление проектами в отрасли.

Таким образом, возрастает необходимость в системном применении современных подходов к регулированию социально-экономических отношений в строительстве и своевременному мониторингу строительной отрасли, что предоставит возможность выбора основных направлений ее дальнейшей модернизации.

Ключевые слова: государственное регулирование, социально-экономические отношения, концептуальные подходы, механизм, строительство, развитие строительной отрасли.

MODERN CONCEPTUAL APPROACHES TO THE STATE REGULATION OF SOCIO-ECONOMIC RELATIONS IN CONSTRUCTION

Summary. This article defines and analyzes modern approaches to state regulation of the construction industry, which enables to reveal the main tendencies of the state regulatory system' development of the construction industry and form priority direction of the modern economic policy of the state in this area. The authors consider mechanisms of state regulation of socio-economic relations in construction, characterized by strategic and tactical planning, as well as timely monitoring. The article defines approaches to the socio-economic relations in construction' regulation, as follows: deregulation of business activities, decentralization of construction management, regional development and development of local communities, the transition from functional to project management, project management based on the risk management principles, etc. Applying the deregulation approach will contribute to creating a construction fiercely competitive environment. The decentralization will result implementation of joint construction projects by communities and improve the infrastructure. Under regional development and local communities' development, the provision of housing evolution is observed at the regional and local levels as a result of the housing construction progress. The article determines that the introduction of a project-oriented approach is a pressing issue. The use of a systematic approach to identifying the risks' causes and the optimal methods selection for assessment will allows for more effective project management in the construction.

Consequently, nowadays, there is a growing need for a systematic application of modern approaches to the regulation of socio-economic relations in construction and the timely monitoring of the industry, which will facilitate choosing the principal directions to streamline the industry.

Keywords: state regulation, socio-economic relations, conceptual approaches, mechanism, construction, development of the construction industry.

Постановка проблеми. За сучасних умов становлення та розвитку української держави зростає необхідність у створенні інноваційних підходів та формуванні механізмів державного регулювання у будівництві з урахуванням трансформації структури публічного управління.

Державне регулювання у будівництві забезпечує поєднання персональних і громадських інтересів для розвитку економіки, розширення конкурентного середовища, із одночасним забезпеченням балансу між накопиченням та інвестиційною діяльністю на підставі різних видів планування і фінансування сфери будівництва.

Державне регулювання соціально-економічних відносин у будівництві забезпечує системний підхід до планування територій, містобудівного зонування, інженерних вишукувань, проектування, а також безпосередньо до виконання будівельних робіт тощо.

Сучасні трансформаційні процеси, що відбуваються у будівельній галузі, вимагають теоретично обґрунтованих та ефективних концептуальних підходів і механізмів державного регулювання, впровадження яких сприятиме покращенню економічних показників у будівельній галузі із забезпеченням конкурентоспроможних позицій на міжнародній арені.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Нині зростає необхідність у

визначенні сучасних тенденцій удосконалення державного регулювання та покращення економічних показників у будівельній сфері.

Зазначені питання відображені в наукових дослідженнях І. Власенка, І. Гончаренко, А. Дука, О. Лесько, Н. Мельник, О. Непомнящого та ін.

На сьогодні спостерігається значний науковий інтерес до питання державного регулювання соціально-економічних відносин у будівництві, що обумовлює необхідність упровадження інноваційних підходів до державного регулювання соціально-економічних відносин у будівництві та застосування механізмів такого регулювання будівництва в українській державі.

Мета статті — проаналізувати сучасні концептуальні підходи та механізми державного регулювання соціально-економічних відносин у будівництві.

Виклад основного матеріалу. Враховуючи сучасні тенденції розвитку країн світу, що супроводжується активним впливом інновацій на соціально-економічне середовище, спостерігається новітній етап, що характеризується перевагами інноваційних факторів і відображається в якісних перетвореннях будівельної сфери, створює передумови для життєдіяльності населення та економічного зростання всіх сфер національної економіки [6, с. 203].

Процес становлення і розвитку будівельної галузі та управління нею

має еволюційний характер, що триває і до цього часу. З цього приводу Н. Мельник у своїх дослідженнях формулює дев'ять етапів становлення [11]. Перший етап охоплює початок ХХ ст. — 1917 р. На цьому етапі управління будівництвом здійснювалося на основі виданого в 1857 р. будівельного статуту — складової частини “Зведення законів Російської імперії”. Другий етап — 1917–1922 рр., при Вищій раді народного господарства (далі — ВРНГ) створюється підвідділ будівельних споруд (Підвідділ загальнокорисних державних та громадських робіт — Комдержспоруд). Третьому етапу — 1922–1932 рр. — притаманні постійні реорганізації, функції планування будівництва переходять до Держплану, при ВРНГ формується будівельний відділ. Кошти для потреб будівництва (якими раніше керував Комдержспоруд) передаються народним комісаріатам та відомствам, що створювали проектні та будівельні організації. Наступний четвертий етап — 1932–1939 рр., характеризується визначенням порядку організації будівництва, що включає три взаємоузгоджені ланки: замовник — генеральний підрядник — субпідрядник. П'ятий етап — 1939–1957 рр. — будівництво виділяється в самостійну сферу, формується загальносоюзний наркомат із будівництва (Наркобуд). Шостий етап — 1957–1967 рр. — створення системи управління народним господарством через територіальні ради народного господарства (раднаргоспи). Сьомий етап — 1967–1986 рр. — характеризується переходом від територіального до

територіально-галузевого принципу управління економікою держави. Восьмий етап — 1986–1997 рр. — ліквідація територіально-галузових будівельних міністерств, створення Міністерства будівництва Української РСР (Мінбуд), що підпорядковувалося безпосередньо Раді Міністрів УРСР. Наступний дев'ятий етап із 1997 р. по сьогодні — утворення Державного комітету з питань будівництва, архітектури та житлової політики (Держбуд України); у грудні 2005 р. створення Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України (Мінбуд України).

Зрозумілим є те, що нестабільність регулювання будівельної галузі у часі мала значний вплив на становлення сучасних підходів та механізмів державного регулювання. Упровадження сучасних тенденцій вдосконалення державного регулювання в будівництві безумовно сприятиме покращенню економічних показників у будівельній сфері, із забезпеченням конкуруючих позицій на міжнародній арені.

Сьогодні державне регулювання являє собою сукупність інструментів за допомогою яких держава встановлює вимоги до суб'єктів будівельної галузі. Воно включає закони, формальні і неформальні приписи та допоміжні правила, що встановлені державою, а також недержавними організаціями або організаціями саморегулювання, яким держава делегувала регуляторні повноваження [7].

Т. Куценко, А. Никифоров та С. Чистов зазначають, що державне регулювання є однією з функцій

державного управління. Державне управління є організаційним і регулювальним впливом держави на економічну діяльність суб'єктів ринку з метою її впорядкування та підвищення результативності. Основними функціями управління є: організація, регулювання, контроль, планування, кадрове забезпечення [16].

Як в теоретичному аспекті, так і в реальній практиці виділяють і розглядають у державному регулюванні окремі його складові: організаційну, економічну, фінансову, бюджетну, соціальну, адміністративну, інституційну, суспільно-політичну та інші, кожна з яких здатна здійснювати певний вплив на будівельну сферу [2].

Постає актуальне питання щодо вивчення концептуальних підходів та механізмів державного регулювання соціально-економічних відносин у будівництві, що обумовили розроблення тих чи інших сучасних моделей.

На думку М. Латиніна, механізм державного регулювання — це спосіб дій суб'єкта регулювання, що ґрунтується на базових функціях і принципах, забезпечуючи за допомогою форм, методів і засобів ефективне функціонування системи державного регулювання для досягнення визначеної мети та усунення протиріч [8].

Механізмом державного регулювання соціально-економічних відносин у будівництві є сукупність дій органів влади, що спрямована на забезпечення сталого розвитку територій з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів з метою досягнення максимальних результатів у будівельній сфері. Сучас-

ною парадигмою розвитку у цьому напрямі є якість та досконалість територіально-локалізованої системи, що характеризується стратегічним та тактичним плануванням, а також своєчасним моніторингом.

Із цього приводу науковець І. Гончаренко зазначає, що найважливішим компонентом стратегічного планування виступає постановка довгострокових цілей розвитку, та виокремлює три етапи діяльності органів державної влади [3, с. 31]: планування діяльності, ресурсів, результатів; реалізація діяльності, ресурсів, результатів; звітність за діяльність, ресурси, результати.

Таким чином, державне регулювання соціально-економічних відносин у будівництві є основним механізмом реалізації стратегій розвитку на регіональному, національному та міжнародному рівнях.

Доцільно виокремити основні підходи до регулювання соціально-економічних відносин у будівництві, що є характерними на сучасному етапі та які мають істотний вплив на подальший розвиток будівельної галузі та країни в цілому.

Основними концептуальними підходами до регулювання будівництва, що набули поширення в Україні останнім часом, вважають:

- дерегуляцію підприємницької діяльності;
- децентралізацію управління будівництвом;
- регіональний розвиток та розвиток місцевих громад;
- перехід від функціонального до проектного управління;
- управління проектами на принципах ризик-менеджменту тощо.

Розглянемо більш детально сучасні підходи до державного регулювання соціально-економічних відносин у будівництві.

1. *Дерегуляція підприємницької діяльності*. О. Лесько, Л. Глущенко та Т. Мещерякова, зазначають, що за сучасних умов дерегуляція є одним з основних елементів нової моделі розвитку України та складовою європейської інтеграції. Вчені зазначають, що відповідно до “Стратегії сталого розвитку “Україна–2020” [14] Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Коаліційної угоди між основними політичними партіями України дерегуляцію визначено як необхідний підхід, місією якого є кардинальне поліпшення бізнес-клімату та інвестиційного клімату в Україні, сприяння процесам створення нових робочих місць та підвищення стандартів життя [9].

Сутність дерегулювання полягає у мінімізації впливу держави на ринок для створення жорсткого конкурентного середовища для того, щоб у результаті зацікавити підприємців у використанні новітніх технологій, що дають змогу отримувати більшу різноманітність товарів при менших цінах.

Дерегулювання характеризується: переходом від тарифів до цін (вільний ринок), щоб підприємці могли отримати більшу винагороду на конкурентній основі; забезпеченням свободи конкуренції, щоб надійно стримувати ціни; переходом від ліцензування до страхування, щоб запобігти корупційним ризикам у процесі входження на ринок нових учасників, прискіпливістю до старих учасників і одночасно

реальною компенсацією втрат споживачів у разі дефолту постачальника; переходом від практики запропонованих типів діяльності до практики добровільних контрактів, щоб стимулювати появу нових продуктів (ринків); дебіюрократизацією — зменшенням документообігу між бізнесами і державою, а також зменшенням числа заходів перевірок, що здійснюються державними та уповноваженими державою відповідними органами.

Державна регуляторна політика має відкрити потенціал реалізації можливостей на основі [4]:

- узгодження регуляторної політики з потребами та специфікою суб’єктів малого підприємництва;
- забезпечення європейських параметрів антикорупційного вектора регуляторної політики;
- запровадження кількісного аналізу досягнутих цілей дерегуляції;
- зміцнення державної та громадської платформ формування політики дерегуляції і контролю за її виконанням.

Українськими експертами визначено, що “дерегуляція підприємницької діяльності є пріоритетним напрямом сучасної економічної політики держави. Для цього здійснюються якісні зміни в системі державного регулювання підприємницької діяльності шляхом включення механізмів дерегуляції та зменшення регуляторного тиску на підприємство. Пріоритетом реформи дерегуляції є активізація підприємницької діяльності через усунення корупції та бюрократизації. Це дозволяє відновити позитивну динаміку економічного розвитку та покращить умо-

ви ведення бізнесу в Україні” [10, с. 28].

2. *Децентралізація управління будівництвом.* За результатами досліджень О. Непомняшого децентралізація державного регулювання базується на принципах субсидіарності, за якими компетенція центральних органів державної влади поступово отримує статус додаткової, допоміжної щодо компетенції тих суб'єктів, органів та організацій, що здійснюють управління на нижчих рівнях, віддалених від центру та наближених до людей [12].

Під децентралізацією розуміється можливість громад мати повноваження і розпоряджатися ресурсами на їх реалізацію. До цього часу повноваження і ресурси були сконцентровані в центрі і розподілялися за виконавчою вертикаллю, що робило громади залежними і створювало перепони для розвитку реального самоврядування. Тепер основна частина зароблених коштів залишається у громаді, а її члени мають можливість самостійно приймати рішення, на що ці гроші витратити [5, с. 8].

У межах реформи створено умови для співпраці громад, визначено процедури і можливість реалізації спільних проектів у сферах культури, розвитку спорту, освіти, охорони здоров'я, будівництва тощо. Надходження фінансових коштів на місця дало можливість відремонтувати шкільну та спортивну інфраструктуру, будуються нові дороги, дитячі садки та школи [5, с. 9]. Одним із напрямів цієї програми є модернізація застарілого житла, будівель у віддалених і малих населених пунктах областей.

Таким чином, реалізація заходів із децентралізації сприяє ефективному розвитку української держави.

3. *Регіональний розвиток та розвиток місцевих громад.*

За рахунок коштів місцевих бюджетів відбувається забезпечення не тільки ефективного функціонування таких важливих сфер життєдіяльності адміністративно-територіального утворення, як житлово-комунальне господарство, інженерно-транспортна інфраструктура, будівництво житла та інших капітальних об'єктів, а також забезпечення додаткових умов для їх розвитку [13].

С. Шульц зазначає, що потребують вирішення такі питання компетенції регіональної влади, як управління об'єктами спільної власності територіальних громад і розвиток спільної для територіальних громад інфраструктури [17, с. 32]. Виходячи з цього, у дослідженнях [17, с. 32] систематизовано напрями діяльності, що спрямовані на регіональний розвиток та розвиток місцевих громад, а саме:

- формування механізмів децентралізації державних повноважень і передачі їх на регіональний і місцевий рівні за умов їх достатнього фінансового забезпечення;
- узгодження інтересів держави, регіону та суб'єктів економічної діяльності;
- поєднання секторальної (галузевої) та регіональної політики щодо розвитку окремих територій;
- створення умов для функціонування на території регіонів суб'єктів економічної діяльності, що забезпечать використання їх конкурентних

переваг і сприятимуть розв'язанню соціально-економічних проблем території;

- сприяння розвитку іміджевих для певних регіонів суб'єктів економічної діяльності.

В умовах процесів децентралізації регіональний розвиток та розвиток місцевих громад значно покращився. Спостерігається розвиток житлового забезпечення на регіональному та місцевому рівнях, розвиток інфраструктури, у тому числі, житлового будівництва, спрощення умов ліцензування та отримання дозволів на виконання будівельних робіт та на ведення бізнесу в цілому, можливість впливу на покращення бізнес-клімату на місцях.

4. Перехід від функціонального до проектного управління. Питання інтеграції теоретичних підходів у практику виконання проектів та програм набувають особливої актуальності в Україні через необхідність покращення керованості у складних організаційних умовах: обмеження у часі, зниження фінансової стабільності, оптимізації у використанні ресурсів [15, с. 6].

Перехід до результативного державного управління потребує необхідності планування діяльності органів державної влади та його націленості на кінцеві результати. Це призводить до необхідності побудови структури органів державної влади відповідно до цілей і завдань, що стоять перед органами державної влади [3, с. 26].

Проектно-орієнтований підхід управління в умовах сьогодення зумовлює необхідність трансформації вітчизняної системи управління

проектами (як на регіональному рівні, так і на рівні окремого об'єкта) у напрямі активного впровадження міжнародних стандартів проектного менеджменту. Проектний підхід управління орієнтується на дотримання чітких параметрів щодо термінів, фінансових, матеріальних і трудових ресурсів [15, с. 6].

5. Управління проектами на принципах ризик-менеджменту. Управління проектами на принципах ризик-менеджменту — це особлива сфера діяльності української держави, від якої багато в чому залежить реалізація тактичних і стратегічних цілей. Принципи та підходи управління проектами застосовані в тому виді діяльності, де потрібно оцінити, правильно розпланувати та реалізувати пов'язані між собою завдання.

Дослідженнями [1, с. 119] встановлено, що незалежно від виду, ризик у будь-якому разі проходить кілька етапів управління ним:

- аналіз ризику будівельної продукції;
- контроль за ризиком під час будівельного процесу;
- фінансування ризику, в т. ч. спрямування коштів на страхування будівельної галузі.

Ефективна організація системи управління ризиками дає можливість чітко та своєчасно організувати такі процеси:

- швидко ідентифікувати ризики;
- проаналізувати та зробити оцінювання ризиків;
- здійснити розроблення ефективних заходів із протидії наступу ризиків;

- розробити заходи щодо мінімізації ступеня ризиків.

Застосування системного підходу до виявлення причин виникнення ризиків та вибір оптимальних методів їх оцінювання дасть можливість забезпечити ефективне управління проектами на принципах ризик-менеджменту в будівельній галузі.

Отже, аналізуючи сучасні підходи до регулювання соціально-економічних відносин у будівництві, слід враховувати, що нестабільність історичних підходів до регулювання будівельної галузі має значний вплив на становлення сучасних підходів та механізмів. Впровадження сучасних підходів удосконалення державного регулювання в будівництві безумовно сприяє покращенню економічних показників у будівельній сфері із забезпеченням конкуруючих позицій на міжнародній арені.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Визначено п'ять основних сучасних підходів до державного регулювання соціально-економічних відносин у будівництві: 1) дерегуляція підприємницької діяльності; 2) децентралізація управління будівництвом; 3) регіональний розвиток та розвиток місцевих громад; 4) перехід від функціонального до проектного управління; 5) управління проектами на принципах ризик-менеджменту. Проведено аналіз цих концептуальних підходів до державного регулювання соціально-економічних відносин у будівництві, що дає змогу виявити основні тенденції розвитку державного регулювання, визначити позитивні аспекти впровадження таких сучасних підходів та сформулювати пріоритетні

напрями економічної політики держави. Впровадження сучасних тенденцій удосконалення державного регулювання та застосування визначених підходів до державного регулювання соціально-економічних відносин у будівництві має сприяти покращенню економічних показників, забезпеченню конкуруючих позицій сфери будівництва на міжнародній арені.

Аналіз результатів дослідження механізмів державного регулювання соціально-економічних відносин у будівництві показав, що ці механізми в сучасних умовах мають свої особливості, зокрема: зростає необхідність у систематизації методів державного регулювання соціально-економічних відносин у будівництві та своєчасному моніторингу як державного регулювання, так і результатів упровадження його окремих методів, а також у модернізації механізмів державного регулювання.

Комплексне питання функціонування механізмів державного регулювання та ефективного застосування підходів до державного регулювання соціально-економічних відносин у будівництві потребує подальших наукових досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Власенко І. М.* Світовий досвід удосконалення державного управління ризиками у сфері будівництва та експлуатації споруд під час децентралізації влади / І. М. Власенко // "Інвестиції: практика та досвід". — № 10. — 2018. — С. 117–120. — Ре-

- жим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/10_2018/25.pdf (дата звернення 07.10.2018).
2. *Геєць В. М.* Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку [Текст]: монографія / В. М. Геєць. — Київ: НАН України; Ін-т економіки та прогнозувань НАН України, 2009. — 864 с.
 3. *Гончаренко І. Г.* Державний механізм регулювання соціально-економічного розвитку: теорія, методологія та практика / І. Г. Гончаренко // дис. ... д-ра наук з держ. упр. Маріуполь. — 390 с. — Режим доступу : http://dsun.edu.ua/upload/diser/003_goncharenko/goncharenko_dis.pdf (дата звернення 07.10.2018).
 4. Деретуляція бізнесу в Україні // Державна регуляторна служба України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.drsgov.ua/deregulation/deregulyatsiya-biznesu-v-ukrayini/> (дата звернення 07.10.2018).
 5. Децентралізація в Україні досягнення, надії і побоювання // International Alert / Український незалежний центр політичних досліджень [Електронний ресурс]. — 2017. — Режим доступу : https://www.international-alert.org/sites/default/files/Ukraine_Decentralisation_UK_2017.pdf (дата звернення 07.10.2018).
 6. *Дука А. П.* Регулювання інноваційного розвитку будівельної сфери / А. П. Дука // Економіка: реалії часу. — № 3(13). — 2014. — С. 203–208. — Режим доступу : <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/No3/203-208.pdf> (дата звернення 07.10.2018).
 7. Енциклопедія державного управління: у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; наук.-ред. колегія: Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. — Київ : НАДУ, 2011. Т. 4: Галузеве управління / наук.-ред. колегія: Р. М. Їжа (співголова), В. Р. Бодров (співголова) та ін. — 2011. — 648 с.
 8. *Латинін М. А.* Аграрний сектор економіки України: механізм державного регулювання : [монографія] / М. А. Латинін. — Харків: Вид-во ХарІ НАДУ “Магістр”, 2006. — 320 с.
 9. *Лесько О. Й.* Деретуляція підприємницької діяльності та покращення умов ведення бізнесу в Україні / О. Й. Лесько, Л. Д. Глушенко, Т. К. Мещерякова // Вісник Вінницького політехнічного інституту. — 2016. — № 1. — С. 58–64. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vvri_2016_1_11. (дата звернення 10.10.2018).
 10. *Ляшенко В. І., Толмачова Г. Ф.* Оцінка процесів деретуляції підприємницької діяльності в Україні / В. І. Ляшенко, Г. Ф. Толмачова // Економічний вісник Донбасу. — № 1(51). — 2018. — С. 23–30. — Режим доступу: [http://www.evd-journal.org/download/2018/1\(51\)/pdf/04-Lyashenko.pdf](http://www.evd-journal.org/download/2018/1(51)/pdf/04-Lyashenko.pdf) (дата звернення 09.10.2018).
 11. *Мельник Н.* Історичні етапи розвитку організаційних форм управління будівництвом на території України / Н. Мельник // Вісник Тернопільського національного економічного університету. — 2013. — Вип. 4. — С. 69–76. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vtnc_2013_4_10. (дата звернення 10.10.2018).
 12. *Непомнячий О. М.* Децентралізація державного регулювання будівельної діяльності: закордонний досвід для України / О. М. Непомнячий // Державне будівництво. — 2014. — № 1. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2014_1_30. (дата звернення 10.10.2018).

13. *Петрушенко Ю., Люта О.* Місцеві позики та їх роль у фінансовому забезпеченні місцевих органів влади / Ю. Петрушенко, О. Люта // Сталій людський розвиток місцевих громад: Наукові праці ВНЗ-партнерів Проекту ЄС/ПРООН “Місцевий розвиток, орієнтований на громаду” [уклад.: М. А. Лепський, І. В. Дударева]; за заг. ред. М. А. Лепського. — 2015. — 464 с. — Режим доступу : http://cba.org.ua/images/stories/Monography_final_text.pdf (дата звернення 07.10.2018).
14. Указ Президента України “Про Стратегію сталого розвитку “Україна — 2020” від 12 січня 2015 року № 5/2015 // Урядовий кур’єр. — 2015. — 15 січня (№ 6). — С. 8.
15. *Фесенко Т. Г.* Управління проектами: теорія та практика виконання проектних дій: навч. посіб. / Т. Г. Фесенко; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. — Харків: ХНАМГ, 2012. — 181 с. — Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua/> (дата звернення 09.10.2018).
16. *Чистов С. М., Никифоров А. Є., Куценко Т. Ф.* Державне регулювання економіки: навч. посіб. / [С. М. Чистов, А. Є. Никифоров, Т. Ф. Куценко та ін.]. — 2-ге вид., доопр. і допов. — Київ: КНЕУ, 2005. — 440 с.
17. *Шульц С. Л.* Регіональна політика в Україні: еволюційні засади та стратегічні перспективи / С. Л. Шульц // Регіональна економіка. — 2014. — № 3. — С. 26–36. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gegek_2014_3_5. (дата звернення 11.10.2018).
1. *Vlasenko I. M.* (2018). Svitovyi dosvid udoskonalennia derzhavnoho upravlinnia ryzkamy u sferi budivnytstva ta ekspluatatsii sporud pid chas detsentralizatsii vlady [World experience of improving the state risk management in the field of construction and operation of facilities during decentralization of power]. Investyt-sii: praktyka ta dosvid — Investments: practice and experience, 10, 117–120. Retrieved from http://www.investplan.com.ua/pdf/10_2018/25.pdf [in Ukrainian].
2. *Heiets V. M.* (2009). Suspilstvo, derzhava, ekonomika: fenomenolohiia vzaiemodii ta rozvytku [Society, state, economics: phenomenology of interaction and development]. Kyiv: NAN Ukrainy; In-t ekon. ta prohnozuv. NAN Ukrainy [in Ukrainian].
3. *Honcharenko I. H.* Derzhavnyi mekhanizm rehuliuвання sotsialno-ekonomichnoho rozvytku: teoriia, metodolohiia ta praktyka [State Mechanism for the Regulation of Socio-Economic Development: Theory, Methodology and Practice]. Candidate’s thesis. Mariupol. Retrieved from http://dsun.edu.ua/upload/diser/003_goncharenko/goncharenko_dis.pdf [in Ukrainian].
4. *Derehuliatsiia biznesu v Ukraini* [Deregulation of business in Ukraine]. (n.d.). www.drs.gov.ua. Retrieved from <http://www.drs.gov.ua/deregulation/deregulyatsiya-biznesu-v-ukrayini/> [in Ukrainian].
5. *Detsentralizatsiia v Ukraini: dosiahnennia, nadii i poboivannia* [Decentralization in Ukraine: achievements, hopes and fears]. (2017). www.international-alert.org. Retrieved from https://www.international-alert.org/sites/default/files/Ukraine_Decentralisation_UK_2017.pdf [in Ukrainian].
6. *Duka A. P.* (2014). Rehuliuвання innovatsiinoho rozvytku budivnoi sfery [Regulating the innovative development of the construction industry]. *Ekonomika: realii chasu* —

REFERENCES

1. *Vlasenko I. M.* (2018). Svitovyi dosvid udoskonalennia derzhavnoho upravlinnia ryzkamy u sferi budivnytstva ta ekspluatatsii sporud pid

- Economics: Realities of Time, 3(13), 203-208. Retrieved from <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/No3/203-208.pdf> [in Ukrainian].
7. *Yizha R. M., Bodrov V. R., et al.* (Eds.). (2011). *Entsyklopediia derzhavnogo upravlinnia* [Encyclopedia of Public Administration]. (Vols. 4 : Haluzeve upravlinnia – Branch Management). Kyiv: NADU [in Ukrainian].
 8. *Latynin M. A.* (2006). *Ahrarnyi sektor ekonomiky Ukrainy: mekhanizm derzhavnogo rehulivannia* [Agrarian sector of economy of Ukraine: mechanism of state regulation]. Kharkiv: Vyd-vo KhaRI NADU “Mahistr” [in Ukrainian].
 9. *Lesko O. Y., Hlushchenko L. D., Meshcheriakova T. K.* (2016). *Derehuliatyia pidpriumnytskoi diialnosti ta pokrashchennia umov vedennia biznesu v Ukraini* [Deregulation of entrepreneurial activity and improvement of business conditions in Ukraine]. *Visnyk Vinnytskoho politekhnichnoho instytutu – Bulletin of the Vinnytsia Polytechnic Institute*, 1, 58-64. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/vvpi_2016_1_11 [in Ukrainian].
 10. *Liashenko V. I., Tolmachova H. F.* (2018). *Otsinka protsesiv derehuliatyia pidpriumnytskoi diialnosti v Ukraini* [Assessment of Deregulation Processes in Entrepreneurship in Ukraine]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Bulletin of the Donbas*, 1(51), 23-30. Retrieved from [http://www.evd-journal.org/download/2018/1\(51\)/pdf/04-Lyashenko.pdf](http://www.evd-journal.org/download/2018/1(51)/pdf/04-Lyashenko.pdf) [in Ukrainian].
 11. *Melnyk N.* (2013). *Istorychni etapy rozvytku orhanizatsiinykh form upravlinnia budivnytstvom na terytorii Ukrainy* [Historical stages of the development of organizational forms of management of construction in the territory of Ukraine]. *Visnyk Ternopilskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu – Bulletin of the Ternopil National Economic University*, 4, 69-76. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vtneu_2013_4_10 [in Ukrainian].
 12. *Nepomniashchyi O. M.* (2014). *Detentralizatsiia derzhavnogo rehulivannia budivelnoi diialnosti: zakordonnyi dosvid dlia Ukrainy* [Decentralization of state regulation of construction activity: foreign experience for Ukraine]. *Derzhavne budivnytstvo – State construction*, 1. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2014_1_30 [in Ukrainian].
 13. *Petrushenko Yu., Liuta O.* (2015). *Mistsevi pozyky ta yikh rol u finansovomu zabezpechenni mistsevykh orhaniv vlady* [Local loans and their role in the financial provision of local authorities]. *Stalyi liudskyi rozvytok mistsevykh hromad – Sustainable human development of local communities: Scientific works of HEIs-partners of the EU / UNDP Project “Local Development-oriented to the community. M. A. Lepskyi (Eds.). (pp. 173-177). Retrieved from http://cba.org.ua/images/stories/Monography_final_text.pdf [in Ukrainian].*
 14. *Ukaz Prezydenta Ukrainy Pro Stratehiiu staloho rozvytku “Ukraina–2020”: vid 12 sichnia 2015 roku № 5/2015* [Decree of the President of Ukraine On the Strategy of Sustainable Development “Ukraine-2020” from January 12 2015, № 5/2015”. (2015). *Uriadovyi kurier – Government Courier*, 6, 8 [in Ukrainian].
 15. *Fesenko T. H.* (2012). *Upravlinnia proektamy: teoriia ta praktyka vykonannia proektnykh dii* [Project Management: Theory and Practice of Project Activities]. Kharkiv : KhNAMH. Retrieved from <http://eprints.kname.edu.ua/> [in Ukrainian].

16. *Chystov S. M., Nykyforov A. Ye., Kutsenko T. F.*, et al. (2005). *Derzhavne rehuliuвання ekonomiky* [State regulation of the economy]. (2nd ed., rev.). Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
17. *Shults S. L.* (2014). *Rehionalna polityka v Ukraini: evoliutsiini zasady ta stratehichni perspektyvy* [Regional Policy in Ukraine: Evolutionary Principles and Strategic Perspectives]. *Rehionalna ekonomika. — Regional Economics*, 3, 26-36. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2014_3_5 [in Ukrainian].